

Laban

Det var ikke fordi, han hed Laban, men han snød bare Jakob for det, han havde lovet ham. Det var heller ikke fordi Jakob var flygtning – ikke sådan rigtig flygtning. Det var bare hans mor Rebekka, der var bange for, at han skulle gifte sig med en fremmed hitterkvinde og derfor havde lagt pres på Isak, hans far, for at få ham til at sende Jakob af sted til hendes bror i landet Karan.

Der kunne han så finde sig en passende kone, mente både Rebekka og Isak.

Nej han var ikke nogen rigtig flygtning, hvad udlændingedirektoratet da også var nået frem til efter moden overvejelse. Og det var da heller ikke fordi, der var blevet lovet dem noget. Laban havde heller ikke bedt ham om at komme.

Det var fordi, det var bedst sådan, at han var draget af sted, og nu havde han så været i Karan i syv år, og i alle syv år havde han ikke tænkt på andet end Rachel.

Hun var bare så dejlig, og Jakob havde da også sagt til Laban, at han ville tjene ham i syv år for at få hende til hustru – så dejlig var hun. Og efter syv år må man da kunne få en opholdstilladelse, tænkte han, ellers må det kaldes snyd.

Da Jakob vågnede op på deres bryllupsmorgen efter et lystigt bryllupsgilde og en herlig bryllupsnat, så opdagede han, at det ikke var Rachel, men hendes søster Lea, der lå ved siden af ham.

Der blev en værre ballade. Ikke fordi, men nu var han jo blevet gift med Lea, selvom det var Rachel, han elskede, så nu måtte han tage Lea under den ene arm og så håbe på, at han en dag kunne få Rachel under den anden.

Og Laban lovede endnu engang, og det blev ordnet sådan, at når bryllupsugen var omme, skulle han få Rachel til hustru mod at arbejde endnu syv år for Laban. Derefter skulle han have lov til at rejse hjem med samt det, han havde tjent og så sine to koner forstås.

Men Labans hustru Rikke var ikke sådan til sinds at give køb.

Yndig at se på, lidt udfordrende klædt, måske, men som sagt yndig og med en stemme og et blik så fast, at det skabte glæde i Folkepartiet, hvor ikke blot stemmens surhed var i høj kurs, når offerrollen skulle beskrives og beklages, også stemmens fasthed blev værdsat. Rikke var en søster til Hvile og Ve og havde, indtil hun blev gift med Laban, som kaldte hende Rikke, boet hjemme hos deres far Høj, der boede lidt uden for Karan, hvor han var ansat hos kommunen.

Jakob havde fået indtil flere børn, i hvert fald med Lea. De hed Ruben og Simeon, Levi og Juda, og de talte alle sammen karansk, for de havde levet hele deres liv i Karan og var efter både Loven og Profeterne velintegrederede.

Men Rikke var ikke til at rokke. Nogle Satanere havde sat ild til hendes kamel, så hun var vred.

”Du må se at få sendt dem af sted,” sagde hun til Laban. ”Send dem hjem, hvor de hører til, inden de tager alt det, der er vores. De snylter på os og vores. Send dem hjem.”

Laban var blevet en rig mand. Han havde nemlig gjort den aftale med Jakob, at han skulle have alle de brogede og spættede dyr, der blev født, mens Jakob passede Labans dyr. Der var blevet født mange dyr, mens Jakob var hyrde, og Laban var blevet en rig mand, men der var også født mange – måske flest - af de brogede og spættede, siden Jakob var kommet til Karan dengang i slutningen af 60'erne.

I fællesskab havde de skabt store rigdomme, og Laban havde ofte i stille stunder tænkt den tanke, at om ikke Jakob med de stærke arme var kommet til Karan, så var han aldrig nået så vidt og blevet så rig.

”Det er deres egen skyld, at de har spildt alle de år her!” sagde Rikke og slog med nakken. ”De skal ud, jeg kan ikke tåle synet af dem og al deres pik og pak – og så de tørklæder!”

Og den velhavende Laban og den standhaftige Rikke, for hvem barmhjertighed var en by i Rusland, sendte Jakob med samt hans koner Lea og Rachel og deres medhustruer Zilpa og Bilha og deres samlede flok af sønner - tolv i alt - og datteren Dina hjem til det land, som de knap kendte, for at de kunne begynde forfra der.

Laban sneg sig dog efter Jakob og indgik en traktat med ham. Det er så moderne at vedtage traktater, hvis man ellers kan få nogen med på den.

Og der kom aldrig blodpenge imellem Jakob og Laban.

Thorkild Ranum har malet et billede af Rikkens kamel før branden, hvor man tydeligt kan se en Satan.

Frit efter Første Mosebog kapitel 28 ff.

Det var så en af historierne fra Det gamle testamente. Ja vi tør vel godt kalde dem historier, for andet er det nok ikke - med al respekt. Sagn, eventyr, historier som igennem utallige år har tilhørt større eller mindre grupper af småkvægsnomader, der vandrede rundt imellem brøndene og de sparsomme græsgange, der var at finde imellem de etablerede kulturer, der bar navne som Egypterne, Hittitterne, Sumererne, Babylonerne og flere med dem.

Det var en verden fuld af fortællinger, som i deres inderste fortalte om det at være menneske på den jord, som selvfølgelig var skabt, men nær var gået til, fordi guden blev vred. Fortalte om mord og bedrag og ondskab og kærlighed og helte og kæmper og kloge kvinder og om at lade håret gro og om alt det, som nu engang hører livet til dengang som i dag. Som oftest er den slags fortællinger forsvundet, som tiden er gået.

Kun få historier har overlevet tiden og er ikke gået til i glemselens mørke, men lever i dag som folkeeventyr, historier og ”sagn fra gamle dage”.

Men en dag opstod Det Gamle Testamente, udarbejdet som et stort historieværk der sigtede mod at fortælle jødefolkets historie som en samlet fortælling fra skabelsen til kongedømmets slutning. Dette historieværk blev samlet af flere kredse af redaktører, og kom forståeligt nok til at rumme flere gentagelser, for eksempel indgik der to skabelsesberetninger fra hver sin redaktørkreds.

Årsagen til at dette historieværk blev skabt, skal findes i at:

I år 587 blev Jerusalem angrebet og erobret af kejser Nebukadneser og befolkningen blev tvunget til at leve i exil i byen Babylon. ”Ved Babylons floder sad vi og græd, vore harper havde vi hængt op i træerne”, som det kan læses i salme 137.

Oprindeligt fandt den jødiske kult sted i det hellige tempel i Jerusalem, men efter ødelæggelser af templet og fordrivelser af jøderne opstod et nyt religiøst samlingssted, som med et græsk ord kom til at hedde Synagoge, og som blev hjemsted for nye religiøse kultforsamlinger, der mødtes i synagogerne. I håbet om en dag at kunne vende hjem igen til Jerusalem og genopbygge templet var synagogerne foreløbig stedet, hvor man kunne mødes og blandt andet fortælle de gamle historier.

En ting var vigtigt i ønsket om at holde sammen på ”folket” - det var, at man samlede, hvad man vidste og havde fået overleveret om loven og herunder alt om Moses.

Moseloven stadfæstede med sine 613 bud samfundet ud fra de behov, der nu engang var, idet man levede i et fremmed exil.

Under kong Josias - nærmere bestemt i år 622 - havde man, sagde man, fundet en lovbog skjult i templet i Jerusalem. Det var, hvad vi kalder femte Mosebog. Næsten. Nu havde man altså to udgaver. Moseloven, som vi finder den i anden og tredje Mosebog, og så den udgave, man fandt i templet, og som blev til femte Mosebog.

Hvem var Moses? Tja! En profetskikkelse? En anfører for en mindre befolkning. En oprører, som af uklare grunde fik tilknyttet en lov til sit virke som folkefører. Vi ved det ikke. Men som vi kender andre love fra denne tid, måtte den jødiske befolkning også have en sådan. Sat samme af redaktører i exilet i Babylon, men ikke nok med, at man samlede, hvad man havde af forskellige historier, sagn og fortællinger - man skabte også et Guds billede og stod til sidst med det Gamle testamente, der ud over de mange historier samlede sig netop om loven og Gudsbilledet. Den skabende og dømmende gud, som straffer folket, hvis det viser ulydighed. Hermed var jødedømmen, som vi kender den, skabt. Den mosaiske tro, jødedømmen, der bygger på Moseloven og på den retfærdige Gud Herren, blev skabt i det babylonske eksil.

Moseloven er forskellig fra andre lovsystemer, som vi finder i det Nære Østen i gammel tid, fordi den betragter overtrædelser som lovovertrædelser mod Gud og ikke som lovovertrædelser mod samfundets love. Det står i kontrast til for eksempel den sumeriske lov for Ur-Namma (ca. 2100-2050 f. Kr.) og for Hammurabis lov (ca. 1760 f. Kr.), hvor næsten halvdelen af lovkomplekset vedrører aftaleret. Imidlertid anerkendte man en vis indflydelse fra den mellemøstlige juridiske tradition på loven i det gamle Israel.